

How Arthur and Gawain went to war and rode into the East

Arthur eastward in arms purposed
his war to wage on the wild marches,
over seas sailing to Saxon lands,
from the Roman realm ruin defending.
Thus the tides of time to turn backward
and the heathen to humble, his hope urged him,
that with harrying ships they should hunt no more
on the shining shores and shallow waters
of South Britain, booty seeking.
As when the earth dwindleth in autumn days
and soon to its setting the sun is waninge
under mournful mist, then a man will lust
for work and wandering, while yet warm floweth
blood sun-kindled, so burned his soul
after long glory for a last assay
of pride and prowess, to the proof setting
will unyielding in war with fate.
So fate fell-woven forward drove him,
and with malice Mordred his mind hardened,
saying that war was wisdom and waiting folly.
'Let their fanes be felled and their fast places
bare and broken, burned their havens,
and isles immune from march of arms
or Roman reign now reek to heaven'

I

Як Артур і Гавейн вирушили на війну і поскакали на схід

Артур оружно рушив на схід —
на ратну прю із прикордонням,
за море відбув, до земель саксонських,
боронячи рештки римського світу.
Тож часу біг в інший бік обернути
і поган упокорити гадка вела його,
щоб на бистрих човнах вони більш не сваволили
по надмор'ях ясних і мілководдях
на півдні Британії у пошуках здобичі.
Як щойно усохне осіння земля
і сонце спішно на спад ітиме
за тужні тумани, то тягне людину
до праці й у путь, доки полум'ям сонця
кров ще зігріта, — так заграла душа його,
при славі всій прагнучи проби останньої
гордости й доблести, в герці аби
воля сталася стялася з жеребом.
На це його жереб безжалійний подвигнув,
а Мордред зміцнював лицемірно дух його:
мовляв, мудро боротись, а баритись — безглаздо.
«Попри їхні капища і на прах оберни
твердині й палаци, спали їхні гавані
й від орд наш острів обороні —
чи римське владицтво димом розвіється

in fires of vengeance! Fell thy hand is,
 fortune follows thee — fare and conquer!
 And Britain the blessed, thy broad kingdom,
 I will hold unharmed till thy home-coming.
 Faithful hast thou found me. But what foe dareth
 war here to wake or the walls assail
 of this island-realm while Arthur liveth,
 if the Eastern wolf in his own forest
 at last embayed must for life battle?
 So Mordred spake, and men praised him,
 Gawain guessed not guile or treason
 in this bold counsel; he was for battle eager,
 in idle ease the evil seeing
 that had rent asunder the Round Table.

Thus Arthur in arms eastward journeyed,
 and war awoke in the wild regions.
 Halls and temples of the heathen kings
 his might assailed marching in conquest
 from the mouths of the Rhine o'er many kingdoms.
 Lancelot he missed; Lionel and Ector,
 Bors and Blamore to battle came not;
 yet mighty lords remained by him:
 Bediver and Baldwin, Brian of Ireland,
 Marrac and Meneduc from their mountain-towers;
 Errac, and Iwain of Urien's line
 that was king in Reged; Cedivor the strong;
 and the queen's kinsman Cador the hasty.
 Greatest was Gawain, whose glory waxed
 as times darkened, true and dauntless,
 among knights peerless ever anew proven,
 defence and fortress of a falling world.
 As in last sortie from leaguered city

у жевриві помсти! Безжальна рука твоя,
 удачу ти маєш — іди й завойовуй!
 А британську обладу благословенну
 берегтиму я, доки ти додому вернешся.
 Мою вірність ти відаєш. Та чи ворог насмілиться
 тут про розпалити і приступом взяти
 острівну державу, доки жив Артур,
 якщо Східний вовк у свій схов лісовий
 нарешті забіг перед битвою смертною?»
 Це Мордреда слово, і славили всі його,
 Гавейн не прозрів зради чи підступу
 в цій раді хоробрій; був ревний до брані він,
 у зледащінні зло вбачаючи,
 що нáвлі розкрайло Круглий Стіл.

Тож рушив Артур оружно на схід —
 і пря розгорілась на прикордонні.
 На княжі хороми і храми поганські
 сунула в наступ його сила загарбницька
 від Райнових гирл через різні князівства.
 Не було Ланселота з ним; Лайонел з Ектором,
 Борс і Бламор до бою не стали;
 та вельможні достойники зосталися з ним:
 Бедівер з Болдвіном, Браен Ірландський,
 Маррак і Менедук, мешканці гір;
 Еррак та Івейн, Уріена потомки,
 що в Регеді княжив; родич володарки
 Кадор Бистрий і Кедівор Сильний.
 Їх Гавейн перевершував, вірний і доблесний,
 чия слава примножилася у стемнілі часи,
 між довершених лицарів доведена вкотре, —
 пильний страж занепалого світу.
 Як в останню вилазку зі стін обложених —